

תואר מ"א ותואר שלישי, שנתי (פעם בשבועיים), תש"פ

פרופ' טובה בנד וינטרשטיין

יום ד' 18:00-16:00

שעת קבלה: יום ד' 9:00-8:00 (לפי תיאום מראש), קומה 10, חדר 1013

מייל: twinters@research.haifa.ac.il

טל: 054-4331380

שם הקורס: שיטות מחקר איכותניות בגרונטולוגיה למתקדמים

א. רקע

מחקר איכותני הוא תהליך מורכב, דינמי ומתפתח. לאחר הקורס הבסיסי בעקרונות המחקר האיכותני, יש לתלמידי מחקר צורך אקוטי בליווי תוך כדי התמקדות בשלב הראיונות, בשלב ניתוח הממצאים ובשלב כתיבת העבודה המחקרית בהתייחס לתהליך הרפלקסיבי המלווה את כל שלבי המחקר.

ב. מטרת הקורס

להעמיק אצל הסטודנטים את תהליכי איסוף הנתונים, ניתוח הממצאים והכתיבה של הדוח המסכם של המחקר לפי הגישה האיכותנית בהקשר לעולם התוכן של נושאי המחקר הגרונטולוגיים.

יעדים

- להעמיק את עקרונות הראיון האיכותני בגרונטולוגיה ולתרגל אותם.
- להעמיק בשלבי ניתוח התוכן האיכותני: ניתוח תיאורי וניתוח פרשני.
- ללמוד להמשיג את הממצאים.
- ללמוד לכתוב כתיבה איכותנית ולתרגל אותה.
- להרחיב בנושאים ייחודיים, כגון רפלקציה, סוגיות אתיות ושיטות מחקר מעורבות.

ג. דרכי הוראה

- השיעורים יתקיימו בצורה של הרצאות, קריאה, דיונים, סדנאות, תרגילים בכיתה ומטלות בכתב.
- הסטודנטים יתבקשו להביא את חומרי המחקר שלהם, לנתח אותם ולהגיש בסיום הקורס מטלה אינטגרטיבית הקשורה לממצאים ולדיון.

ד. חובות הקורס

- נוכחות סדירה והשתתפות פעילה בשיעורים – חובה.
- קריאה עצמאית של החומרים הביבליוגרפיים – באחריות הסטודנטים.
- הכנת מטלות ביניים (המטלות תימסרנה בנפרד).
- ביצוע תרגיל במחקר איכותני וכתיבת העבודה המסכמת, המבוססת על נושא המחקר ועל ניתוח ראיונות העומק.

ההנחיות להכנת מטלות הביניים והעבודה המסכמת יינתנו בנפרד בהמשך הקורס.

ה. נושאים ומקורות ביבליוגרפיים

1. מדגם – שיטות דגימה במחקר איכותני

2. ראיונות עומק- הראיון האיכותני: עקרונות ותהליך התנסות בראיון כמראיין וכמראיין ובניית מדריך ראיון עומק חצי-מובנה

שקדי, א'. (2003). מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני – תיאוריה ויישום. תל-אביב: הוצאת רמות –

אוניברסיטת תל-אביב. H61.S5185 2003 שמורים

פרק 4: שיטות איסוף נתונים, עמ' 69-80.

* DiCicco-Bloom, B., & Crabtree, B. F. (2006). The qualitative research interview. *Medical Education*, 40, 314-321. doi:10.1111/j.1365-2929.2006.02418.x

* Finlay, L., & Evans, K. (Eds.). (2009). *Relational-centered research for psychotherapists: Exploring meaning and experiences*. Chichester, UK: John Wiley & Sons. RC337.F56 2009
Ch. 7: The research encounter: Co-creating your data, pp. 87-106.

Fontana, A., & Frey, J. H. (2005). The interview: From neutral stance to political involvement. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.). *The Sage handbook of qualitative research* (pp. 695-728). Thousand Oaks, CA: Sage. H62.H2455 2005

King, N., & Horrocks, C. (2010). *Interviews in qualitative research*. London, UK: Sage. H61.28.K56 2011

* Ch.4: Carrying out qualitative interviews, pp. 43-60.

* Ch. 8: Reflexivity and Qualitative in interviewing, pp. 123-141.

* Manderson, L., Bennett, E., & Andajani-Sutjahjo, S. (2006). The social dynamics of the interview: Age, class, and gender. *Qualitative Health Research*, 16, 1317-1334. doi:10.1177/1049732306294512

Rubin, H. J., & Rubin, I. S. (1995). *Qualitative interviewing: The art of hearing data* (pp. 145-167). Thousand Oaks, CA: Sage. H62.R737 1995 שמורים

*Rubinstein, R.L. (2002). The Qualitative interview with older informants: Some key questions. In G. D. Rowles & N. E. Schoenberg (Eds.), *Qualitative gerontology: A contemporary perspective* (pp. 137-153). New York, NY: Springer.

*Schonenberg, N. E. (2002). Let's talk: Introduction. In G. D. Rowles, & N. E. Schoenberg (Eds.), *Qualitative gerontology: A contemporary perspective* (pp. 130-136). New York, NY: Springer.

Seidman, I. E. (1991). *Interviewing as qualitative research: A guide for researchers in education and the social sciences*. New York, NY: Teachers College Press. **H61.28.S45 1991 שמורים**

Chase, S. E. (1995). Taking narrative seriously: Consequences for method and theory in interview studies. In A. Lieblich (Ed.), *Interpreting experiences: The narrative study of lives* (pp. 1-26). Thousand Oaks, CA: Sage.

Hugh-Jones, S. (2010). The interview in qualitative research. In M. Forrester (Ed.), *Doing qualitative research in psychology: A practical guide* (pp. 77-97). London, UK: Sage.

*Kaufman, S. R. (1994). In-depth interviewing. In J. F. Gubrium & A. Sankar (Eds.), *Qualitative methods in aging research* (pp. 123-136). Thousand Oaks, CA: Sage. **HQ1061.Q35 1994 שמורים**

Pamphilon, B. (2002). Speaking with my mothers: One feminist's reflections on the challenges in interviewing older women. *Qualitative Research Journal*, 2(1), 34-46.

Schroots, J. J. F., & Birren, J. E. (2002). The study of lives in progress: Approaches to research on life stories. In G. D. Rowles & N. E. Schoenberg (Eds.), *Qualitative gerontology* (2nd ed., pp. 51-65). New York, NY: Springer.

Van Den Hoonaard, D. (2005). "Am I doing it right?": Older widows as interview participants in qualitative research. *Journal of Aging Studies*, 393-406.

3. ניתוח תוכן- עקרונות בניתוח נתונים איכותניים

איילון, י' וצבר-בן יהושע, נ' (2010). תהליך ניתוח תוכן לפי תיאוריה מעוגנת בשדה. בתוך ל' קסן ומ' קרומר-נבו (עורכות), **ניתוח נתונים במחקר איכותני** (עמ' 359-382). באר-שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב. **LB1028.N59 2010 שמורים**

* בר-און, ד', ושיינברג-טז, מ' (2010). דילמות באיסוף ועיבוד נתונים איכותניים. בתוך ל' קסן ומ' קרומר-נבו (עורכות), **ניתוח נתונים במחקר איכותני** (עמ' 465-486). באר-שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב. **LB1028.N59 2010 שמורים**

ליבלד, ע' ותובל-משיח, ר' (2010). בין השלם לחלקיו, ובין תוכן לצורה. בתוך ל' קסן ומ' קרומר-נבו (עורכות), **ניתוח נתונים במחקר איכותני** (עמ' 21-42). באר-שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב. **LB1028.N59 2010 שמורים**

שקדי, א' (2003). **מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני – תיאוריה וישום**. תל-אביב: הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב. **H61.S5185 2003 שמורים**
* פרק 5: עקרונות ניתוח הנתונים, עמ' 93-110.

- פרק 6: שלב א' של הניתוח: הניתוח הראשוני, עמ' 111-120.
פרק 7: שלב ב' של הניתוח: הניתוח הממפה, עמ' 121-141.
פרק 8: שלב ג' של הניתוח: הניתוח הממוקד, עמ' 143-153.
פרק 9: שלב ד' של הניתוח: הניתוח התיאורטי, עמ' 155-168.

- Dey, L. (1995). *Qualitative data analysis: A user friendly guide for social scientists*. London, UK: Routledge.
- Finlay, L., & Evans, K. (Eds.). (2009). *Relational-centered research for psychotherapists: Exploring meaning and experiences*. Chichester, UK: John Wiley & Sons. **RC337.F56 2009**
Ch. 10: Analysis of data, pp. 145-158.
- Gubrium, J. F., & Holstein, J. A. (1994). Analyzing talk and interaction. In J. F. Gubrium & A. Sankar (Eds.), *Qualitative methods in aging research* (pp.173-210). Thousand Oaks, CA: Sage.
- * Kelly, T., & Howie, L. (2007). Working with stories in nursing research: Procedures used in narrative analysis. *International Journal of Mental Health Nursing*, 16, 136-144.
doi:10.1111/j.1447-0349.2007.00457.x
- McLellan, E., MacQueen, K. M., & Neidig, J. L. (2003). Beyond the qualitative interview: Data preparation and transcription. *Field Methods*, 15, 63-84. doi:10.1177/1525822X02239573

א. ניתוח תוכן פנומנולוגי

- Berman, H. J. (1994). Analyzing personal journal of later life. In J. F. Gubrium & A. Sankar (Eds.), *Qualitative methods in aging research* (pp. 211-226). Thousand Oaks, CA: Sage.
שמורים HQ1061.Q35 1994
- Finlay, L. (2011). *Phenomenology for therapists: Researching the lived world*. Chichester, UK: Wiley-Blackwell. Ch. 9 (pp. 139-147): Interpretative phenomenological analysis.
- Shaw, R. (2010). QM1: Interpretative phenomenological analysis. In M. Forrester (Ed.), *Doing qualitative research in psychology: A practical guide* (pp. 177-201). London, UK: Sage.

ב. ניתוח שיח

- Smith, J. L. (2007). Critical discourse analysis for nursing research. *Nursing Inquiry*, 14: 60-70.
doi:10.1111/j.1440-1800.2007.00355.x
- Wiggins, S., & Riley, S. (2010). QM1: Discourse analysis. In M. Forrester (Ed.), *Doing qualitative research in psychology: A practical guide* (pp. 135-153). London, UK: Sage.

Shui, R. W. (2003). Discourse Analysis in the Legal Context. In D. Schiffrin, D. Tannen & H. E. Hamilton (Eds.), *The Handbook of Discourse Analysis* (pp. 437-452). Oxford, UK: Blackwell. doi:10.1002/9780470753460.ch23

ג. ניתוח נרטיבי

שיינברג-טז, מ' ובר-און, ד' (2010). חשיבה נרטיבית. בתוך ר' תובל-משיח וג' ספקטור-מרזל (עורכות), **מחקר נרטיבי: תאוריה, יצירה ופרשנות** (עמ' 81-105). ירושלים: מכון מופ"ת והוצאת הספרים ע"ש י"ל מאגנס.

Flick, U. (2006). *An introduction to qualitative research* (3rd ed.). London, UK: Sage. Ch. 27 (pp. 356-363): Text interpretation: An overview. **שמורים BF76.5.F5713 2006**

Gubrium, J. F., & Holstein, J. A. (1994). Analyzing talk and interaction. In J. F. Gubrium & A. Sankar (Eds.), *Qualitative methods in aging research* (pp. 173-188). Thousand Oaks, CA: Sage. **שמורים HQ1061.Q35 1994**

ד. ניתוח יחדני, ניתוח זוגי, ניתוח היחידה המשפחתית

3. כתיבת הדוח המדעי

אלפרט, ב'. (2001). כתיבה במחקר איכותני. בתוך נ' צבר בן-יהושע (עורכת), **מסורות וזרמים במחקר האיכותי** (עמ' 369-403). לוד: דביר. **שמורים LB1028.T4 2001**

שלסקי, ש', ואלפרט, ב'. (2007). **דרכים בכתיבת מחקר איכותני: מפירוק המציאות להבנייתה כטקסט**. תל-אביב: מכון מופ"ת. **שמורים LB1028.S395 2007**
פרקים 2, 3, 4, 6, 8.

Bogdan, R. C., & Biklen, S. K. (1990). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods* (3rd ed.). Boston, MA: Allyn and Bacon.

Chapter 6: Writing it up, pp. 187-208.

Crowley, C. (2010). Writing up the qualitative methods research report. In M. A. Forrester (Ed.), *Doing qualitative research in psychology: A practical guide* (pp. 229-246). London, UK: Sage.

Wolcott, H. F. (1990). *Writing up qualitative research*. Newbury Park, CA: Sage. **T11.W65 1990 שמורים**

Crowley, C. (2010). Writing up the qualitative methods research report. In M. Forrester (Ed.), *Doing qualitative research in psychology: A practical guide* (pp. 229-246). London, UK: Sage.

4. סוגיות נבחרות

1. שיטות מחקר מעורבות

Creswell, J. W. (2000). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage. Ch. 11: Mixed methods procedures.

שמורים H62.C6963 2009

Groger, L., & Straker, J. K. (2002). Counting and recounting: Approaches to combining quantitative and qualitative data and methods. In G. D. Rowles & N. E. Schoenberg (Eds.), *Qualitative gerontology* (2nd ed., pp. 179-199). New York, NY: Springer.

2. רפלקציה במחקר

Finlay, L. (2002). "Outing" the researcher: The provenance, process, and practice of reflexivity. *Qualitative Health Research*, 12, 531-545. doi:10.1177/104973202129120052

Finlay, L., & Molano-Fisher, P. (2009). Reflexively probing relational ethical challenges. *Qualitative Methods in Psychology Newsletter*, 7, 30-34.

Tufford, L., & Newman, P. (2012). Bracketing in qualitative research. *Qualitative Social Work*, 11, 80-96.

ו. ספרות מומלצת

קופפרברג, ע' (עורכת). (2010). *חקר הטקסט והשיח: ראשומון של שיטות מחקר*. באר-שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב. **P302.H45 2010**

קסן, ל', וקרומר-נבו, מ' (עורכות). *ניתוח נתונים במחקר איכותני*. באר-שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב. **LB1028.N59 2010** שמורים

שלסקי, ש', ואלפרט, ב' (2007). *דרכים בכתיבת מחקר איכותני: מפירוק המציאות להבניית כטקסט*. תל-אביב: מכון מופ"ת. **LB1028.S395 2007** שמורים

שקדי, א' (2003). *מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני – תיאוריה וישום*. תל-אביב: הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב. **H61.S5185 2003** שמורים

שקדי, א' (2011). *המשמעות מאחורי המלים: מתודולוגיות במחקר איכותני – הלכה למעשה*. תל-אביב: הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב. **H61.S51852 2011** שמורים

תובל-משיח, ר', וספקטור-מרזל, ג' (עורכות). *מחקר נרטיבי: תאוריה, יצירה ופרשנות*. ירושלים: הוצאת הספרים ע"ש מאגנס. **H62.M352 2010** שמורים

Charmaz, K. (2006). *Constructing grounded theory: A practical guide through qualitative analysis*. London, England: Sage. **H61.24.C45 2006** שמורים

- Clarke, A. E. (2005). *Situational analysis: Grounded theory after the post modern turn*. Thousand Oaks, CA: Sage. **H62.C525 2005 שמורים**
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage. **H61.C73 2007 שמורים**
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (Eds.) (2005). *The SAGE handbook of qualitative research*. Thousand Oaks, CA: Sage. **H62.H2455 2005 שמורים**
- Holloway, I., & Wheeler, S. (2002). *Qualitative research in nursing* (2nd ed.). Oxford, UK: Blackwell. **RT81.5.H65 2002 שמורים**
- King, N., & Horrocks, C. (2010). *Interviews in qualitative research*. London, UK: Sage. **H61.28.K56 2011**
- Lieblich, A., Tuval-Mashiach, R., & Zilber, T. (1998). *Narrative research: Reading, analysis, and interpretation*. Thousand Oaks, CA: Sage. **P302.7.L538 1998 שמורים**
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage. **B28.2.L56 1985 שמורים**
- Marshall, C., & Rossman, G. B. (2006). *Designing qualitative research* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage. **H62.M277 2006 שמורים**
- Maxwell, J. A. (2005). *Qualitative research design: An interactive approach* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage. **Q180.55.M4M39 2005 שמורים**
- Mishler, E. G. (1986). *Research interviewing: Context and narrative*. Cambridge, MA: Harvard University Press. **HN29.M58 1986 שמורים**
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage. **H62.P3218 2002 שמורים**
- Rossman, G. B., & Rallis, S. F. (2003). *Learning in the field* (2nd ed.). Sage. Thousand Oaks, CA: Sage. **H62.R667 2003 שמורים**
- Smith, J. A., Flowers, P., & Larkin, M. (2009). *Interpretative phenomenological analysis: Theory, method and research*. London, England: Sage. **BF204.5.S58 2011**
- Sokolowski, R. (2000). *Introduction to phenomenology*. England: Cambridge University Press. **B829.5.S576 2000 שמורים**
- Spradley, J. P. (1979). *The ethnographic interview*. New York, NU: Holt, Rinehart and Winston. **GN346.3.S66**

עבודות מחקר מומלצות

בנד-וינטרשטיין, ט' (2006). פרספקטיבות של בני משפחה על חיים באלימות אינטימית לאורך שנים: רשומונים של יחסים זוגיים ובין-דוריים בצל אלימות. חיבור לשם קבלת תואר "דוקטור לפילוסופיה", אוניברסיטת חיפה.

מושקין, פ' (2013). חוויות ההזדקנות בקרב מתמודדים עם מחלת סכיזופרניה. עבודת גמר לקבלת תואר "מוסמך", אוניברסיטת חיפה.

מנצ'יק, כ' (2010). חוויות ההזדקנות בקרב רווקים ורווקות שלא נישאו מעולם. עבודת גמר לקבלת תואר "מוסמך", אוניברסיטת חיפה.

סמלוי, י' (2012). הזדקנות בצל התעללות ילד בוגר המתמודד עם הפרעה נפשית. עבודת גמר לקבלת תואר "מוסמך", אוניברסיטת חיפה.

קורן, ח' (2008). משמעותה של זוגיות שנייה בזיקנה ממבט זוגי. חיבור לשם קבלת תואר "דוקטור לפילוסופיה", אוניברסיטת חיפה.

טוויטו, א' (2018). הבניה חברתית של אלימות ביחסים אינטימיים בחברה החרדית לאורך זמן. חיבור לשם קבלת תואר "דוקטור לפילוסופיה", אוניברסיטת חיפה.